

No 121.

Af Herr J. Rundbäck: Om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om föreskrifter i fråga om folkskolelärares aflöning.

Bland frågor, som under det sista decenniet förekommit vid våra riksdagar, har frågan om folkskoleväsendets ordnande i vårt land utan tvifvel utgjort en af de förnämsta och en af dem, som af Regering och Riksdag gemensamt omhuldats. Åtskilliga författningar hafva under denna tid utkommit, åsyftande att främja folkundervisningen. Särskildt har man under senaste åren sökt gifva folkskolans lärare en i ekonomiskt hänseende någorlunda bebyggad ställning. Äfven till småskolans lärare och lärarinnor har omsorgen börjat sträcka sig; dock synes här ännu mycket återstå att önska och göra. Sålunda kunna församlingarne ännu aflöna sina småskolelärare och lärarinnor samt biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolorna i ett för allt med 200 kronor årligen, och detta icke för åtta, utan ofta för nio, tio, ja elfva månaders undervisning. Att aflöningen här icke står i någon rimlig proportion till arbetet, det måste väl medgifvas. Ingenting kan väl derföre vara billigare, än att småskolans lärare och lärarinnor i det hänseendet göras likställige med folkskolelärares, att de förre, i likhet med de senare, erhålla särskild ersättning för den tid de undervisa utöfver åtta månader om året. Den enklaste rättvisa kräfver en sådan likställighet; ty det är icke billigt, att en församling skall kunna för en aflöning af 200 eller 250 kronor kräfva huru långt utsträckt undervisningstid som helst. Man har emellertid exempel på församlingar, som af sina undervisare i småskolan fordrat ända till 48 veckors årlig läsning, likasom 43 à 44 veckors läsning är något mycket vanligt. Ett sådant förhållande är ej blott obilligt, utan rent af oklokt, emedan icke blott lärarinnan utan jemväl barnen och undervisningen måste lida deraf. Uppenbart är nem-

ligen, att ett så ansträngande arbete, som småskolans, utsträckt till tiden utöfver måttlighetens gränser, skall i förtid utslita en lärares krafter, och om man derjemte tager i betraktande, att det i allmänhet är den fysiskt svagare qvinnan, som är anställd som undervisare i landets småskolor, så ställer sig saken ännu betänkligare. Att jemväl de i allmänhet spädare barn, som undervisas i småskolan, af en alltför långt utsträckt undervisningstid skola lida men. är äfven påtagligt och bör derföre i tid påaktas. Erfarenheten lärar ock på ett sorgligt sätt redan bekräfta sanningen häraf. Så berättar skolinspektören inom det distrikt, hvarifrån motionären är, der ett småskolelärarinneseminarium på landstingets bekostnad är inrättadt, att det icke varit möjligt att tillfredsställa behovet af lärarinnor, ehuru hvart eller hvartannat år ett tretiofald af elever från seminariet utgått; och har, enligt inspektörens intyg, detta i icke oväsentlig mån berott derpå, att så många af småskolans lärarinnor måst till följd af sjuklighet, förorsakad genom öfveransträngning, efter några års förlopp lemna sina platser, der icke döden i förtid afbrutit deras verksamhet. Andra åter finnas, som, dertill af omständigheterna tvungna, visserligen fortsätta med sitt arbete i skolan, men med tidigt nog försvagad eller bruten helsa, så att de, vid den tid då de efter några års skolarbete vunnit nödig erfarenhet uti undervisningskallet, icke längre kunna, af omnämnda orsaker, så gagna, som de annars skulle kunna. För att afhjelpa detta onda erfordras, att läsåret bestämmes till ett visst och måttligt antal veckor, hvaröfver en lärare eller lärarinna icke borde kunna åläggas att arbeta; men då en sådan bestämmelse, på en gång genomförd, möjligen kunde störande ingripa i för handen varande anordningar af flera småskolor, så torde man göra klokast i att så småningom nalkas detta mål och således åtminstone tills vidare åtnöja sig med den af billigheten förestäfvade åtgärden, att småskolans lärare och lärarinnor, likasom de biträdande undervisare i folkskolan må, i likhet med folkskoleläraren, erhålla särskild ersättning för den tid de undervisa utöfver 8 månader.

På grund af hvad jag sålunda haft äran andraga får jag vördsammast hemställa:

att Riksdagen måtte besluta ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse derom, att sådana föreskrifter måtte meddelas, att den lön, som utgår till småskolelärare och lärarinnor samt till biträdande lärare och lärarinnor i folkskolor, och hvartill statsbidrag erhålles, må bestämmas motsvara en undervisningstid af åtta kalendermånader; och att, derest någon församling ålägger dylika lärare eller lärarin-

nor

nor längre undervisningstid, församlingen må kännas skyldig ersätta dessa lärare eller lärarinnor för den utsträckta tjenstgöringen med ett så stort belopp som motsvarar den enligt lag dem tillkommande lön, fördelad på åtta kalendermånaders årlig undervisning

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsammast.

Stockholm den 28 Januari 1876.

J. Rundbäck.

N:o 122.

Af Herr Petter Larsson Om förhöjning af den nämndemäns tillkommande ersättning för extra förrättningar.

Om det å ena sidan är en moralisk pligt för den, som njuter skydd och fördelar inom samhället, att, derest han eger detsamma förtroende, offra något af sin tid i och för det allmännas nytta, äfven om han ej alltid erhåller full ersättning derför, synes det dock icke vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att personer som äro kända såsom rättänkaude, och af sådan anledning blifva af kommuner, eller kommunerna, utsedda till ett kall som icke i egentlig mening kan benämnas kommunalt, utan mera hör till lagskipningens område, skola för det de ega ett dylikt förtroende, utöfva detsamma utan att för den tidspillan och kostnad som dermed är förenad njuta en något så när motsvarande ersättning. Detta är dock händelsen med häradernas nämndemän, ty den ersättning, som dem tillkommer under namn af tingsgästningspenningar, och i en del domsagor ersättning för